Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commetarius in materiam de peccatis in decalogim et 5 praecepta ecclesiae - Cod. Ettenheim-Münster 182

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[S.l.], 1642

Capvt XVII.

urn:nbn:de:bsz:31-117390

Visual Library

quoad constiterit de evidenti defectu vel consensu: Immo expedit ut quis sibi persuadeat a se bona fide agente in necessitate laudabiliter fieri quod ab alijs non ita fieret.

Si quis autem suae conscientiae nimia cura gereret et potius de cavendis peccatis parum Quomodo quis de sollicitus sit, hunc oportet per frequentem confessionis usum reddere cautiorem ad cavendas cavendis peccatis non solicitus cautior reddi debeat. in posterum culpas, ut sicut alij iuvari possit Vaz. d 67 c 2. quare denotandi regulas de tutiori parte in dubio eligenda scrupulosis deservire non dere 7. par.

Caeterum de scrupulorum varijs generibus causis et alijs remedijs plura Azor l. 2 c. 2 q 20 Carb. c 10 Navarr. c 27. à numero 280 q 2. et consiliorum de poenitentijs et remissionibus consilio 30 et alij: de ratione vero agendi cum scrupulosis plura Azor cit. et Vaz l. c. et de omnibus egregie Bernar. Rosignoli in lib. 3 de perfectione Christiana pluribus locis.

Dignoscitur autem scrupulosus ut notat Vazquez eo quod vel in una materia Quomodo scrupulosus dignosci queat. vtcommunicationis vel voti vel in multis et varijs frequenter dubitat aut credit studio timoris absque fundamento vel saltem ob leve et frivola quamplurima operari de hunc vero debere omnino acquiescere boni et docti confessarij sententiae, ait Navar. c. i. cons. 20 etc. in hoc statu etsi contigeret revera confessarium errare nec debere aut posse eum consulere; id quoque esse intelligendum non solum in jure sed et facti sic dicat confessarius rem satis explicata esse videatur ipse.

CAPUT XVII

De Conscientia opinante

Praenotandum est opinionum alias esse probabiles quae firmis nituntur rationibus et bonorum X. par. Opinionum aliae probabiles aliae improbabiles DD.rum auctoritate, alias improbabiles quae nulla habent firma ratione quamvis ab

alio tuta alio minus tuta.

uno vel altero teneat, ita quod ista dici tutus eo quod se poni periculum ex-
cludat ista. Vo minus tutus eo quod poit fallere praeterea alias uocari quo mi-
nus alias non communes; circa illas vide Navar c 27 n. 200 quod communiorem
esse quam sex vel 7 auctores classici re ex professo tractantes asserunt
probatam ... sola fere authoritate priorum ductos.

2 par. Cum igitur quaestio est tantum de honestate vel turpitudine de praeceptione vel pro-
hibitione rei citra aliud incommodum licet sequi probabiliorem relicta certa et
tutiore vel aeque tuta; Sic Azor l 2 c 2 q unica et c 16 q 3 et 3, Na-
var c 27 n 100 si inquieri similiter potest praeferri probabili probabilioris,
aut ex 2 aeque probabilibus teneri utra libet. Idem Azor c 16 q 6 Vale-
tom. 3 d 5 pun. 7 sub fine et Vaz d 62 c 4 5 et 8. Dum ait longe
tutior Azor c 17 q 7 posse virum doctum contra suam opinionem quam probabiliorem
arbitratur operari secundum opinionem aliorum, et si haec sit minus tuta,
et suo iudicio minus probabilis, cum tamen omni ratione et probabilitate destituta,
et ideo ... formidine oppositae partis et cum iudicio singulari illa
operato. Vo satis esse si sequatur opinionem quam putat esse probabilem etsi illa nec
sit magis tuta nec magis communis. Id quod vere et recte in glossario
refert ... Sotus in 4 disti 18 q 3 art 5 paulo ante fine et Na-
var c 26 n 4 Tol l 3 c 20. Vaz c cap. 8. Ratio quia nemo tenetur
semper facere vel suadere quod melius est securius est nisi adsit peculiare praeceptum
sed sufficit quod bonum et securum ut accidit in proposito cum evitetur temeri-
tatis et imprudentiae crimine eo quod temere fieri dicatur quod absque ratione
et causa ~~vi et~~ probabili geritur inquit Azor q 2 et illud iuris de tutio-
re parte in dubiis intelligatur in opinionibus nisi in casu sequentis §.

3. par. Dixi sup. de honestate etc. quia si agatur de ipsa iuris natura, constitu-
tione et integritate aut valore alicuius rei iuris vel facti ut an hac

medicina sit quoties illa materia apta videt operatus relinquere
probabiliore opinione si adsit certa et probabile si probabilior. Ita sumi
tur ex Vaz d. 63 et 64 et probat ac declarat exemplis primo in iudicu
de sententiam latto refferendu supremi iudicis vel advocado de suo loco.
2° in medicado seu dado aegroto medicina; 3° in administrado aliq
sacramento. 4° in bello gerendo de quibus fuse Vaz locis cit. et ratio est, quia
oppositum sequi vel magnu praeiudiciu ac damnum, tertijs vel nimis
grande illis periculu adeoque nimia temeritas. Unde non est facile au
diendus Carb. par. 1 l. 5 c. 14 dub. 6. tu simpliciter ait in quocumque etsi
agatur de alterius iure, licere sequi opinionem minus probabile relicta probabi
liore quam ipse putu cutinguit (?) non fuerint viros doctos Caiet. Sotu,
Corradu et quosdo alios contra sentire.

Od tn dub. 5° ubi asserit nos in quocumque materia, et nominati in formis
sacramentoru posse probabile sequi opinione. Veru est si tamen accipiatur in casu ne-
cessitatis vel magnae utilitatis ut si ad baptizadu infante iam moriturum
non suppeteret materia nisi dubia attamen probabilis sufficiens vel si moribu
ndus peteret sacram. absolutionis dado tn contritionis tunc liceret bap
tizare et absolvere nam Vaz d. 63 c. 3 tenet et probat, secluso 3° dao
si tamen agatur de reverentia sacramentis debita et non obstet ecclesiae
usus et consuetudo recepta esse licitu sequi probabile opinione et minus tuta
in qua potest esse periculu efficiendi sacramentu et effectu illius irritu.
Extra hunc tn casu quod nimiru possum me conformare opinioni probabiliori
vel certae ac tutae, teneor hoc facere quidquid velit Carb. quia conformando
me minus probabili minusque tutae etsi non pecco contra religione; pecco tn
contra charitate vel misericordiam ut recte notat Vaz c. 3 et aliquando
et contra iustitia. Nec refert quod possum absolvere poenitente

4. par.

eius precedes confessio fuit informis licet n repetat q qd ita hoc an sub
opioe, het se excepte istis poenitetis. Vd aut dicimus intelligendu de eis
q se het excepte ministri V.G. poenitentie ut bene Vaz supra.
5. Vd siqs consulatur uel interrogetur qd ipse sentiat aut uerius iudicet, det
sincere et veraciter respondere ita sumitur ex Vaz ad 63 c 3 sub fine. Hinc
iuxta eunde d°. de restitutione facienda interrogaretur nu videretur sibi
munere satisfacere si relinquens sua opioe q crederet eu n obligari ad
restitutioa secundu aliorum sentia respondeat obligando ipsu ad restitutioe.
Quin n interrogat dne aliquo, a obligatus sit ad restituendu n in
terrogat de opioe aliorum dt se de opioe resignet qm interrogat ita
Vaz. Si tn apareat tm qd de practica obligatione a sit et rectene
arg hoc facere: sape poteriet itidem et debebo relicta mea, tibi ex
aliorum sentia respondere habita ratione tue dispositionis aliarumque
circumstantiarum rone ut si videre te potius restituturum in petono
restituendo, qm te mea opioi conformaturu restituende: in poto magis ob
boam fide amissa, qm retineret adhuc si tibi n mea sed aliorum probabile
opioe suasisse. Quo cessante periculo aliove simili suadebo potius mea iube
boq restituero; nec obstabit illud Melior est Conditio Possidentis, na
intelligitur in dubiis n opioibus probabilibus ut bene Vaz.
6 par: Caeterum siqs in opioum varietate nequeat se ex dictis oio resoluere, consulendo
erit sequentes regulas Azorii a c 9° usq ad 16. 1a e ut definitio Ecclie
et fidei sentia oibus aliis preferatur. 2a ut ea 29 aliis eligatur ea q legibus seu
maioris nititur aut consuetudine maioris comprobatur 3a ut in poenalibus et odiosis mi
tior ac tenior aliis 4a ut in caeteris si duae opioes sint autorum no
et n mome topares et earu altera sit tutior hac amplectamur

intellige secundo dicta supra § 2 5a ut quando reliqua sunt extra alia
opinio inter doctores communis ordinarie proponatur non communis nimirum in ma
teria theologica communis inter theologos in canonicas inter canonistas
6a ut si opinio sit et testimonio vel authoritate doctorum graves ea eli
gatur quae magis favet religioni pietati et iuri item matrimonio, voto, iura
mento, testamento, pupillis, peregrinis, viduis, et similibus personis miserabilibus
addit Navar. n. 200 87 libertati valori actus cuiuscunque privato contra
fiscum ex eius delicto procedente reo etc. 7a ex eodem Navar. n. 200 86
ut deficientibus omnibus rationibus requisitis sequamur eam opinionem a pluribus fundamentis
et rationibus nititur, quamvis apte dissolvi queat
Etsi vero haec ita sint et in foro externo regulariter observare debet in
interno tamen ad effectum non peccandi sufficit tenere vera eligere opinionem eius
qui merito censeatur vir probus et sufficienter doctus ut Navar. n. 200 88
ubi etiam recte notat posse in utroque foro et aliquando debere quempiam de una
et eadem re credere aliquid esse et verum quoad hunc effectum propter hanc rationem, et
falsum quoad alium effectum propter aliam rationem. sic tenetur adeoque mulier putans se non
esse suum maritum ut reddat; et non esse uxorem eius ut debitum quemadmodum alibi
patebit porro certa regularum superdictarum videri possunt rationibus citatis
et haec de generali naturarum actionum regula.

CAPUT XVIII

De tertia actionum humanarum regula hoc est de legibus et in genere